

Skolbiblioteksplan

Beslutat av: Barn- och grundskolenämnden den 22 oktober 2025, gymnasie- och
näringslivsnämnden den 20 oktober 2025

Diariennr. BGN 2025/311-61, GNN 2025/76-62

Innehåll

1. Inledning	3
2. Skolbibliotekens uppdrag	3
3. Tillgången till skolbibliotek	4
4. Skolbibliotekens bemanning	5
5. Ansvar för skolbiblioteken i Täby kommun	6
6. Kompetensutveckling och nätverk	7
7. Systematiskt kvalitetsarbete	7

1. Inledning

Enligt skollagen ska varje huvudman i en biblioteksplan precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås. Planen ska beskriva hur verksamheten ska fungera och hur den ska bidra till elevernas lärande.¹

Skolbiblioteken är en del av skolans pedagogiska verksamhet och har bland annat som ändamål att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet samt verka för det demokratiska samhällets utveckling. Läsformågan är en grundläggande förutsättning för elevernas möjligheter att tillgodogöra sig skolans undervisning och är därmed avgörande för deras kunskapsutveckling i alla ämnen.

Forskning och Skolinspektionens granskning visar bland annat att förutsättningarna för skolbiblioteksverksamheten att bidra till elevers lärande är större när den bemannas med personal med adekvat kompetens och avsatt tid. Förutsättningarna stärks också när lärare och bibliotekspersonal samverkar, och när rektor tar ansvar för skolbiblioteket som en integrerad del av skolans arbete. Skolbiblioteken behöver också ingå i det systematiska kvalitetsarbetet på både enhets- och huvudmannanivå.²

Skolbiblioteksplanen beskriver hur Täby kommun som huvudman organiserar skolbiblioteksverksamheten och tydliggör ansvaret för verksamhetens olika delar i syfte att åstadkomma en verksamhet av hög kvalitet som är likvärdig för alla elever. Utöver skolbiblioteksplanen ska arbetet på både huvudmannanivå och skolnivå också utgå från det stöd som Skolverket tillhandahåller på sin webbplats.³

Täby kommuns skolbibliotek ska erbjuda en trygg och stimulerande miljö med en verksamhet som, genom att vara en integrerad del av skolans pedagogiska arbete, främjar elevernas läsförmåga och läsintresse samt bidrar till att utveckla deras kunskaper och värden. Utifrån denna vision kan skolbiblioteken bidra till att uppnå målen i kommunens verksamhetsplan och utgöra en viktig del i arbetet för att Täby ska ha Sveriges högsta utbildningskvalitet, med fokus på kunskap, trygghet och studiero.

2. Skolbibliotekens uppdrag

Skolbiblioteksverksamheten ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Med skolbibliotek avses i skollagen en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen.⁴

Skolbiblioteken har tre ändamål. Två av dem anges i bibliotekslagen (2013:801) och gäller alla bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet.⁵ Det tredje ändamålet återfinns i skollagen och gäller bara skolbiblioteken.

- Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

- Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.
- Skolbiblioteken ska främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet.⁶

Bibliotekslokal och utbud

Varje skola behöver säkerställa att lokal och utbud uppfyller de krav som ställs. Genom det nätverk som beskrivs längre fram i planen kan skolor samverka kring medieutbudet, exempelvis kring litteratur för mindre elevgrupper.

Med hänsyn till skolbibliotekets uppdrag att främja elevers läsförmåga och läsintresse bör fokus i skolbibliotek i huvudsak vara tryckt litteratur.⁷ Närmare information om utbildningen finns hos Skolverket.

Prioriterade grupper

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska enligt bibliotekslagen ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska.⁸

Elevinflytande

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. För skolbibliotekets del kan detta ske bland annat genom biblioteksråd eller strukturerade möjligheter att lämna förslag på litteratur. Att göra eleverna delaktiga i arbetet med skolbiblioteket kan också bidra till att göra utbudet relevant för eleverna.⁹

3. Tillgången till skolbibliotek

Eleverna ska enligt skollagen ha tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten. Om det finns särskilda skäl, får skolbiblioteket i stället tillhandahållas på en annan av huvudmannens skolenheter eller, om det är fråga om en kommunal huvudman, på

¹ 2 kap. 24 c § skollagen (2010:800), prop. 2023/24:164 *Stärkta skolbibliotek*, s. 66.

² Skolinspektionen, *Skolbiblioteket som pedagogisk resurs*, 2018, Cecilia Gärdén, *Skolbibliotekets roll för elevers lärande. En forsknings- och kunskapsöversikt år 2010–2015*, Kungliga biblioteket, 2017, SOU 2021:3 *Skolbibliotek för bildning och utbildning*, s. 120–158.

³ Skolverket, [Skolbibliotek](#).

⁴ 2 kap. 24 a § 2 st. skollagen, Prop. 2023/24:164 *Stärkta skolbibliotek*, s. 64.

⁵ Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet (1 § bibliotekslagen).

⁶ 2 § bibliotekslagen, 2 kap. 24 d § skollagen.

⁷ Prop. 2023/24:164 *Stärkta skolbibliotek*, s. 21–23, 64.

⁸ 4–5 §§ bibliotekslagen.

⁹ 4 kap. 9 § skollagen, SOU 2021:3 *Skolbibliotek för bildning och utbildning*, s. 143.

kommunens folkbibliotek. Detta och de särskilda skälen ska i sådana fall anges i biblioteksplanen.¹⁰

Samtliga skolenheter har skolbibliotek på den egna enheten.

Om skolbibliotek ska tillhandahållas på folkbibliotek eller en annan skolas skolbibliotek ska det finnas en skriftlig dokumentation som tydliggör hur skolbiblioteksverksamheten ska tillhandahållas.¹¹

Beslut om att skolbibliotek ska tillhandahållas på annan plats än den egna skolenheten fattas av barn- och grundskolenämnden respektive gymnasie- och näringslivsnämnden genom revidering av skolbiblioteksplanen.

4. Skolbibliotekens bemanning

Bemannings omfattning

Skolbiblioteken ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbiblioteken uppnås och att det är fråga om ett skolbibliotek enligt definitionen av skolbibliotek. Se vidare under arbetsuppgifter.

Hur omfattande bemanningen behöver vara för att eleverna ska ha tillgång till en ändamålsenlig skolbiblioteksverksamhet behöver bedömas utifrån elevsammansättningen och de lokala förutsättningarna. För den enskilda skolan beslutar rektor om bemanningen utifrån en helhetsbedömning grundad på exempelvis elevantal, antal stadier, möjlighet att använda skolbiblioteket som resurs kontinuerligt i undervisningen, elevernas behov, skolbibliotekariens uppdrag, skolans övriga bemanning, bibliotekets övriga bemanning, möjligheter att samverka med elever och personal samt eventuella kompletterande lösningar.¹²

Bibliotekspersonalens utbildning och arbetsuppgifter

I Täby kommun ska varje skolbibliotek ha en biblioteksansvarig. Biblioteksansvarig ska i första hand ha en examen från en högskoleutbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap eller i andra hand från en annan relevant högskoleutbildning, exempelvis lärarutbildning, journalistutbildning eller litteraturvetenskaplig utbildning.¹³

Om det bedöms att en heltidstjänst som biblioteksansvarig inte är nödvändig för att uppnå skolbibliotekets ändamål, kan biblioteksansvarig även tilldelas andra arbetsuppgifter under delar av sin arbetstid, eller ansvara för skolbiblioteksverksamheten vid flera skolor. En lärare kan ha biblioteksansvar som en del av sin tjänst. Vad som är lämpligt behöver bedömas i det enskilda fallet, se ovan.

¹⁰ 2 kap. 24 a § skollagen.

¹¹ Prop. 2023/24:164 *Stärkta skolbibliotek*, s. 51.

¹² 2 kap. 24 d § 1 st. skollagen, prop. 2023/24:164 *Stärkta skolbibliotek*, s. 41-43, 67.

¹³ 2 kap. 24 d § 2 st. skollagen, prop. 2023/24:164 *Stärkta skolbibliotek*, s. 44.

Utöver biblioteksansvarig kan även personal utan relevant högskoleutbildning arbeta i skolbiblioteksverksamheten där det bedöms lämpligt, exempelvis för administrativa uppgifter.

I arbetsuppgifterna för biblioteksansvarig bör följande ingå:

- Interagera med elever och samverka med pedagogisk personal i enlighet med läroplan och lokalt uppställda mål.
- Vara en aktiv del av skolans arbete med att utveckla elevernas läsförmåga och läsintresse.
- Vara en aktiv del av skolans arbete med elevernas medie- och informationskunnighet.
- Fortlöpande se till att skolbibliotekets utbud uppdateras och anpassas efter de olika elevgrupperna på skolan.
- Medverka i relevanta delar av skolans systematiska kvalitetsarbete samt vid behov utvärdera och följa upp verksamheten på andra sätt.
- Administrera skolans biblioteksdatasystem.
- Delta i fortbildning och nätverk avseende skolbibliotek som arrangeras av Täby akademi för pedagogisk professionsutveckling.
- Verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.
- Främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt, exempelvis genom att främja elevernas fritidsläsning.
- Främja lika rättigheter och möjligheter, oavsett diskrimineringsgrund, genom bland annat arbete för lika tillgång till service och respektfull vägledning, tillgång till litteratur som möjliggör identifikation samt behandlar frågor kring identitet och jämställdhet.

5. Ansvaret för skolbiblioteken i Täby kommun

Huvudmannen ansvarar för att

- skolbiblioteksverksamheten lever upp till nationella bestämmelser
- skolbiblioteken bedrivs i enlighet med kommunens beslutade mål och utvecklingsområden
- skolbiblioteksplanen revideras vid behov, bland annat utifrån uppföljning av hur verksamheten uppfyller nationella och kommunala mål.

Rektor ansvarar för att

- besluta om sin enhets inre organisation och fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov
- säkerställa att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbiblioteket
- säkerställa att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

I detta ansvar ingår bland annat att:

- bedöma och ange hur omfattande bemanningen av biblioteksverksamheten ska vara utifrån syftet att uppnå skolbibliotekets ändamål
- organisera verksamheten i skolan så att skolbiblioteket är en integrerad del av skolans pedagogiska verksamhet, bland annat genom en tydlig struktur för samverkan mellan biblioteksansvarig och lärare – till exempel vid planering och genomförande av undervisning samt gemensamma möten och kompetensutveckling.

Lärarna och biblioteksansvarig ansvarar för att

- samarbeta, utifrån sina olika kompetenser, kring undervisningen inom de samverkansformer som rektor beslutar om. Lärarna har huvudansvaret för undervisningen.

6. Kompetensutveckling och nätverk

Biblioteksansvariga med examen från en annan relevant utbildning än högskoleutbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap ska genom Täby akademi för pedagogisk professionsutveckling genomgå introduktionsutbildning och delta i utbildningsinsatser som arrangeras kontinuerligt.

Biblioteksansvariga ska genom Täby akademi erbjudas regelbundna forum för kollegialt lärande och samarbete, exempelvis kring skolbibliotekens utbud, omvärldsbevakning och kompetensutveckling.

7. Systematiskt kvalitetsarbete

Täby kommuns skolbiblioteksplan syftar till att säkerställa att verksamheten lever upp till de nationella målen och bidrar till att uppnå de mål som kommunfullmäktige fastställt för barn- och grundskolenämnden samt gymnasie- och näringslivsnämnden i verksamhetsplanen. Verksamhetsplanen innehåller också gemensamma utvecklingsområden som alla nämnder behöver arbeta med för att inriktningsmålen ska kunna nås. Utbildningsnämndens insatser under utvecklingsområdena bygger på behov och brister som framkommit genom det systematiska kvalitetsarbetet och i omvärldsanalysen.

Skolbiblioteksverksamheten ska, enligt skollagen, beaktas i det systematiska kvalitetsarbetet på både enhetsnivå och huvudmannanivå.¹⁴

Mål för Täby kommuns skolbibliotek

- Skolbiblioteket främjar elevernas läsande och medie- och informationskunnighet.

¹⁴ 4 kap. 3-6 § skollagen.

- Skolbiblioteket verkar för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Utifrån målen ska indikatorer tas fram av verksamhetsområde utbildning och aktiviteter identifieras av varje skolenhet. Uppföljning ska ske årligen av verksamhetsområde utbildning och varje skolenhet.